

Concello de
Vilagarcía de Arousa
Conservatorio Profesional de Música

Programación
DIDÁCTICA
GUITARRA

Graos Elemental e Profesional

Índice

1.Introdución	6
1.1.Marco Legal.....	6
1.2.Características do centro	8
1.3.Características do alumnado	8
2.Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	10
2.1.Grao elemental	10
2.2.Grao Profesional.....	11
3.Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	12
4.Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Guitarra	13
4.1.Grao elemental da materia de Guitarra	13
4.1.1.Obxectivos	13
4.1.2.Contidos.....	13
4.1.3. Criterios de Avaliación do Grao Elemental	14
4.1.3.1. Procedementos e ferramentas de avaliación	15
4.1.3.2. Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos	16
4.1.3.3. Sistema de control da asistencia do alumnado	17
4.1.3.4. Medidas de recuperación ao longo do curso académico.....	17
4.1.3.5. Procedemento de recuperación da convocatoria ordinaria	17
4.1.3.6. Procedemento de recuperación da convocatoria extraordinaria.....	17
4.1.3.7. Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	17
4.2.Grao Profesional da materia de Guitarra	19
4.2.1.Obxectivos	19
4.2.2.Contidos.....	19
4.2.3.Criterios de Avaliación do Grao Profesional	20
4.2.3.1.Procedementos e ferramentas de avaliación	21
4.2.3.2.Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos	21
4.2.3.3.Sistema de control da asistencia do alumnado	22
4.2.3.4.Medidas de recuperación ao longo do curso académico.....	23
4.2.3.5.Procedementos de recuperación da convocatoria ordinaria	23
4.2.3.6.Procedementos de recuperación da convocatoria extraordinaria.....	23
4.2.3.7.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	23
5.Metodoloxía.....	24
5.1 Principios metodolóxicos	24
5.2 Métodos didácticos.....	25
6. Atención á diversidade.....	26
7. Temas transversais	27
7.1.Educación en valores	27
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's).....	28

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	29
8.1. Actos institucionais	29
8.2. Cursos e clases maxistras.....	30
8.3. Audicións.....	30
8.4. Outros.....	30
9. Secuenciación por cursos	31
9.1. Curso: 1º de grao elemental.....	31
9.1.1.Obxectivos	31
9.1.2. Contidos.....	31
9.1.3. Criterios de avaliación.....	31
9.1.3.1. Mínimos esixibles	32
9.1.4. Recursos didácticos	32
9.2. Curso: 2º de grao elemental.....	32
9.2.1.Obxectivos	32
9.2.2. Contidos.....	33
9.2.3. Criterios de avaliación.....	33
9.2.3.1. Mínimos esixibles	33
9.2.4. Recursos didácticos	33
9.3. Curso: 3º de grao elemental.....	34
9.3.1.Obxectivos	34
9.3.2. Contidos.....	34
9.3.3. Criterios de avaliación.....	35
9.3.3.1. Mínimos esixibles	35
9.3.4. Recursos didácticos	35
9.4. Curso: 4º de grao elemental.....	36
9.4.1.Obxectivos	36
9.4.2. Contidos.....	36
9.4.3. Criterios de avaliación.....	37
9.4.3.1. Mínimos esixibles	37
9.4.4. Recursos didácticos	38
9.5. Curso: 1º de grao profesional	38
9.5.1.Obxectivos	38
9.5.2. Contidos.....	39
9.5.3. Criterios de avaliación.....	39
9.5.3.1. Mínimos esixibles	40
9.5.4. Recursos didácticos	40
9.6. Curso: 2º de grao profesional	41
9.6.1.Obxectivos	41
9.6.2. Contidos.....	42
9.6.3. Criterios de avaliación.....	42
9.6.3.1. Mínimos esixibles	43
9.6.4. Recursos didácticos	43
9.7. Curso: 3º de grao profesional	45

9.7.1.Obxectivos	45
9.7.2.Contidos	45
9.7.3.Criterios de avaliación	46
9.7.3.1.Mínimos esixibles	46
9.7.4.Recursos didácticos	47
9.8.Curso: 4º de grao profesional	48
9.8.1.Obxectivos	48
9.8.2.Contidos	48
9.8.3.Criterios de avaliación	49
9.8.3.1.Mínimos esixibles	50
9.8.4.Recursos didácticos	50
9.9.Curso: 5º de grao profesional	51
9.9.1.Obxectivos	51
9.9.2.Contidos	52
9.9.3.Criterios de avaliación	52
9.9.3.1. Mínimos esixibles	53
9.9.4.Recursos didácticos	53
9.10.Curso: 6º de grao profesional	54
9.10.1.Obxectivos	54
9.10.2.Contidos	55
9.10.3.Criterios de avaliación	55
9.10.3.1.Mínimos esixibles	56
9.10.4.Recursos didácticos	56
10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	58
11.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.....	59
12.ANEXOS	60
12.1.Probas de acceso 1º de grao profesional.....	60
12.1.1.Normativa Xeral	60
12.1.2.Exame	61
12.1.3.Criterios de avaliación.....	61
12.1.4.Repertorio Orientador	61
12.2.Probas de acceso a outros cursos do grao elemental (2º, 3º e 4º cursos)	63
12.2.1. Normativa Xeral.....	63
12.2.2.Exame	64
12.2.3.Criterios de avaliación.....	64
12.2.4.Repertorio orientador	64
12.3.Probas de acceso a outros cursos do grao profesional (2º, 3º, 4º,5º e 6º cursos)	65
12.3.1. Normativa Xeral.....	65
12.3.2.Exame	66
12.3.3.Criterios de avaliación.....	66
12.3.4.Repertorio orientador	66
12.4.Premios Fin de Grao.....	67
12.4.1.Contidos da proba	67

12.4.2.Criterios de avaliación	67
12.5. Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais	67

1.Introdución

A presente Programación Didáctica de Guitarra está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro cursos do grao elemental e dos seis de que consta o grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de Corda de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materias e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantindo que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1.Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os documentos legais que figuran a continuación, tendo presente o reflectido no Artigo 1.2 do Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos Conservatorios que explicita *“Tamén será de aplicación aos conservatorios de música e de danza de titularidade das entidades locais, e aos centros privados de ensinanza de música e de danza en todos aqueles aspectos que non contraveñan o establecido na súa lexislación específica e os límites fixados por ela”*. Figuran clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **REAL DECRETO 428/2013, do 14 de xuño**, polo que se establecen as especialidades docentes do Corpo de Profesores de Música e Artes Escénicas vinculadas ás ensanzas de Música e Danza
- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **CIRCULAR 6/2012** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se determinan as titulacións mínimas esixibles para a impartición das ensanzas regradas de música nos Conservatorios de Música non

dependentes da Consellería de Cultura, Educación e O.U. , e nos centros autorizados

- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2. Características do centro

A creación do Conservatorio Profesional de Música de Vilagarcía de Arousa ven reflectida no Decreto 222/2000, de 13 de setembro, e autorizada a súa posta en funcionamento pola Orde do 6 de xullo de 2005, ámbalas dúas da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

É un centro público e oficial no que se imparten na actualidade os graos elemental e profesional das ensinanzas de réxime especial de música reguladas pola Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación.

Sito no Auditorio Municipal de Vilagarcía de Arousa, na Avda. da Mariña nº 27.

O centro sitúase na bisbarra do Salnés. A actividade musical da zona xira en torno á existencia deste centro, de bandas de música, asociacións culturais e coros. Existe en Vilagarcía de Arousa, e tamén de titularidade municipal, unha Escola Municipal de Música así coma escolas de música privadas. O mesmo sucede noutros municipios da comarca.

O propio Conservatorio e o Concello de Vilagarcía de Arousa, programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, Masterclass, Seminarios, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vilagarcía de Arousa é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3. Características do alumnado

O centro conta cunha media de 125 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría do alumnado pertence ao Concello de Vilagarcía de Arousa aínda que tamén é salientable o número de alumnos/as doutros concellos limítrofes.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- O interese polo estudo dunha especialidade instrumental.
- A calidade da ensinanza.
- A localización do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanza artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1. Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmonicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2.2.Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanza profesional de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Guitarra

4.1. Grao elemental da materia de Guitarra

No Anexo II do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, establécense os obxectivos, contidos e criterios de avaliación sobre os que se basea a presente programación e que son os que se citan a continuación:

4.1.1. Obxectivos

- a) Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-pulso-mans-dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dedos dereitos sobre as cordas.
- b) Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber empregalo, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.
- c) Interpretar un repertorio básico, integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.

4.1.2. Contidos

- Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución guitarrística, e da súa adecuada coordinación.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e da sincronización entre ambas.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como factor fundamental para a obtención da calidade sonora.
- Afinación das cordas.
- Desenvolvemento da distancia entre os dedos da man esquerda.
- Principios xerais da dicitación guitarrística e o seu desenvolvemento para expresar coa maior claridade as ideas e os contidos musicais.
- Traballo da dinámica e a agónica.
- Emprego das posibilidades tímbricas do instrumento.
- Coñecementos básicos dos distintos recursos da guitarra.
- Aprendizaxe das formas de ataque na man dereita, para conseguir progresivamente unha calidade sonora adecuada e realizar planos simultáneos.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc..) para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Desenvolvemento dunha condución clara das voces en obras contrapuntísticas.

- Harmónicos naturais.
- Iniciación á grafía contemporánea.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Adquisición de hábitos de estudo correctos.
- Selección progresiva en canto ao grado de dificultade de exercicios, estudos e obras do repertorio guitarrístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.

4.1.3. Criterios de Avaliación do Grao Elemental

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo/a propio/a profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

1. Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver con certo grado de autonomía na lectura dun texto.
2. Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a afinación, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
3. Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empeñar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
4. Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender, segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para el ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
5. Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o/a alumno/a é capaz de aplicar no

seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.

6. Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel do instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio personal que lle permitan enfrentarse con naturalidade ante un público.

4.1.3.1. Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua.** O/A profesor/a valorará de forma constante o progreso do/a alumno/a durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual.** Organizaranse audicións ao longo do curso, concertos de alumnos/as e audicións de aula, onde o/a profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do/a alumno/a nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.5).

4.1.3.2. Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos

1	Carencia total de traballo individual
2-3	Graves dificultades coa lectura e interpretación das notas e do ritmo Interrupcións frecuentes Acusada falta do control do son Escaso dominio da obra Falta de control técnico das diferentes seccións da obra
4	Insuficiencia do nivel preciso e aceptable segundo os criterios de avaliación de cada curso Falta de continuidade na interpretación Pobre recuperación dos atrancos Erros de lectura, afinación e ritmo Baixa calidade do son Falta de preparación xeral Actitude negativa e falta de interese na materia
5-6	Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo) Traballo técnico adecuado Continuidade na interpretación da obra Limitación no uso de recursos musicais Evidencia dunha coidada preparación
7-8	Interpretación realizada con seguridade técnica Evidencia de control do son e da afinación Tempo adecuado e mantido Uso correcto das dinámicas e do fraseo Capacidade de resposta ó estilo
9-10	Interpretación creativa realizada con fluidez e seguridade técnica Dominio da memoria Atención ás dinámicas e o fraseo Control do son e da afinación Tempo axeitado dende o punto de vista musical Comprensión dos detalles musicais e do carácter e estilo da obra

4.1.3.3. Sistema de control da asistencia do alumnado

Co obxectivo de controlar a asistencia do alumnado ás actividades lectivas deste centro, se contabilizarán as faltas de asistencia do seguinte xeito:

O alumnado que supere ás **TRES** faltas de asistencia **trimestrais** para materias dunha sesión semanal e **CATRO** faltas de asistencia para materias de dúas sesións semanais poderá ser avaliado en cada trimestre mediante unha proba específica.

O profesorado desenvolverá esta proba no horario asignado ao/á alumno/a, no caso das materias individuais. No suposto das materias colectivas o profesorado indicará ao alumnado a data e hora de realización da proba.

O profesorado das diferentes materias deberá notificar ao titor/a e á Xefatura de Estudos cando o seu alumnado acade o número de faltas sinalado.

A Comisión de Coordinación Pedagóxica será o órgano que resolverá as incidencias ou casos excepcionais que podan acontecer.

Materias de 1 sesión semanal: Instrumento, Piano complementario, Orquestra, Conxuntos, Novas tecnoloxías aplicadas á música, Itinerario de Fundamentos de Composición, Técnicas de Composición aplicadas á didáctica, Repentización e acompañamento, Música de cámara, Educación auditiva e vocal e Coro.

Materias de 2 sesións semanais: Linguaxe musical (elemental e profesional), Harmonía, Análise e Historia da música.

4.1.3.4. Medidas de recuperación ao longo do curso académico

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

4.1.3.5. Procedemento de recuperación da convocatoria ordinaria

No suposto en que sexa necesario o/a alumno/a terá dereito a realizar un exame ao final do curso académico.

Consistirá nunha proba práctica, onde o/a alumno/a presentará un programa cun número de obras segundo o disposto nesta programación e proposto polo/a profesor/a para ese curso. Nela terá que demostrar acadados os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.1.3.6. Procedemento de recuperación da convocatoria extraordinaria

Consistirá nunha proba práctica a celebrar nas datas que indique a Xefatura de Estudos do centro, na que o/a alumno/a presentará un programa segundo o reflectido no Informe da materia que se lle entregará xunto co Boletín de Cualificacións finais. Na devandita proba o/a alumno/a terá que amosar ter acadados os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.1.3.7. Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso ao que aspira a acceder.

O profesorado titor/a será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula informando ás familias, e solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias que cursa o/a alumno/a.

O profesorado das distintas materias informarán por escrito en relación ás capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos reflectidos nas diferentes programacións.

No suposto de que todos os informes sexan favorables, o/a titor/a presentará a proposta á dirección do Centro que a elevará ao Consello Escolar para a súa aprobación definitiva.

4.2. Grao Profesional da materia de Guitarra

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, figuran no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música e son os seguintes:

4.2.1. Obxectivos

As ensinanzas de Guitarra dos estudos profesionais de música terán como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

- a) Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- b) Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc.
- c) Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- d) Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- e) Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- f) Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- g) Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

4.2.2. Contidos

- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa condución das distintas voces. Perfeccionamento de toda a gama de articulacións e modos de ataque.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos.

- Aplicación das regras de ornamentar ao repertorio da guitarra de acordo coas exigencias das distintas épocas e estilos.
- Utilización dos efectos característicos do instrumento (timbres, percusión, etc.). Harmónicos oitavados.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Iniciación á interpretación de música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura á vista.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Práctica de conxunto.

4.2.3. Criterios de Avaliación do Grao Profesional

1. Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás exigencias da execución instrumental. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
2. Amosar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
3. Amosar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
4. Amosar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
5. Amosar solvencia na lectura á primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquire o alumnado na lectura á primeira vista así como a súa desenvolvemento para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
6. Interpretar obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e

das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.

7. Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro delas.
8. Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
9. Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e á capacidade de autocrítica.
10. Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

4.2.3.1. Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

Avaliación continua. O/A profesor/a valorará de forma constante o progreso do/a alumno/a durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, reco-llendo dita información no caderno de aula.

Avaliación puntual. Organizaranse audicións ao longo do curso, concertos de alumnos/as e audicións de aula, onde o/a profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do/a alumno/a nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a fo-lla de calibración (Ver anexo 12.5).

4.2.3.2. Criterios de cualificación aplicables a todos os cursos

1	Carencia total de traballo individual
2-3	Graves dificultades coa lectura e interpretación das notas e do ritmo Interrupcións frecuentes Acusada falta do control do son Escaso dominio da obra Falta de control técnico das diferentes seccións da obra
4	Insuficiencia do nivel preciso e aceptable segundo os criterios de avaliación de cada curso Falta de continuidade na interpretación

---

	Pobre recuperación dos atrancos
	Erros de lectura, afinación e ritmo
	Baixa calidade do son
	Falta de preparación xeral
	Actitude negativa e falta de interese na materia

5-6	Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo)
	Traballo técnico adecuado
	Continuidade na interpretación da obra
	Limitación no uso de recursos musicais
	Evidencia dunha coidada preparación

7-8	Interpretación realizada con seguridade técnica
	Evidencia de control do son e da afinación
	Tempo adecuado e mantido
	Uso correcto das dinámicas e do fraseo
	Capacidade de resposta ó estilo

9-10	Interpretación creativa realizada con fluidez e seguridade técnica
	Dominio da memoria
	Atención ás dinámicas e o fraseo
	Control do son e da afinación
	Tempo axeitado dende o punto de vista musical
	Comprensión dos detalles musicais e do carácter e estilo da obra

---

4.2.3.3. Sistema de control da asistencia do alumnado

Co obxectivo de controlar a asistencia do alumnado ás actividades lectivas deste centro, se contabilizarán as faltas de asistencia do seguinte xeito:

O alumnado que supere ás **TRES** faltas de asistencia **trimestrais** para materias dunha sesión semanal e **CATRO** faltas de asistencia para materias de dúas sesións semanais poderá ser avaliado en cada trimestre mediante unha proba específica.

O profesorado desenvolverá esta proba no horario asignado ao/á alumno/a, no caso das materias individuais. No suposto das materias colectivas o profesorado indicará ao alumnado a data e hora de realización da proba.

O profesorado das diferentes materias deberá notificar ao titor/a e á Xefatura de Estudos cando o seu alumnado acade o número de faltas sinalado.

A Comisión de Coordinación Pedagóxica será o órgano que resolverá as incidencias ou casos excepcionais que podan acontecer.

Materias de 1 sesión semanal: Instrumento, Piano complementario, Orquesta, Conjuntos, Novas tecnoloxías aplicadas á música, Itinerario de Fundamentos de Composición, Técnicas de Composición aplicadas á didáctica, Repentización e acompañamento, Música de cámara, Educación auditiva e vocal e Coro.

Materias de 2 sesións semanais: Linguaxe musical (elemental e profesional), Harmonía, Análise e Historia da música.

4.2.3.4. Medidas de recuperación ao longo do curso académico

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

4.2.3.5. Procedementos de recuperación da convocatoria ordinaria

No suposto en que sexa necesario o/a alumno/a terá dereito a realizar un exame ao final do curso académico.

Consistirá nunha proba práctica, onde o/a alumno/a presentará un programa cun número de obras segundo o disposto nesta programación e proposto polo/a profesor/a para ese curso. Nela terá que demostrar acadados os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.2.3.6. Procedementos de recuperación da convocatoria extraordinaria

Consistirá nunha proba práctica a celebrar nas datas que indique a Xefatura de Estudos do centro, na que o/a alumno/a presentará un programa segundo o reflectido no Informe da materia que se lle entregará xunto co Boletín de Cualificacións finais. Na devandita proba o/a alumno/a terá que amosar ter acadados os obxectivos reflectidos nesta programación.

4.2.3.7. Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso ao que aspira a acceder.

O profesorado titor/a será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula informando ás familias, e solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias que cursa o/a alumno/a.

O profesorado das distintas materias informarán por escrito en relación ás capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos reflectidos nas diferentes programacións.

No suposto de que todos os informes sexan favorables, o/a titor/a presentará a proposta á dirección do Centro que a elevará ao Consello Escolar para a súa aprobación definitiva.

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza da materia de Guitarra, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o/a profesor/a en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, desde a preparación de obras e estudos hasta un programa de concerto.

Para dar resposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de Guitarra require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios que se poidan realizar, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por se mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os/as nosos/as alumnos/as non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.

- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo/a alumno/a realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os/as alumnos/as que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos/as os/as alumnos/as aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de Guitarra teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que expoñan diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos/as nenos/as, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno/a.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Expor actividades de diferente dificultade e integrar aos/ás alumnos/as na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos e todas.

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes materias que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1. Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarámola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademáis, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarámola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos/ás compañeiros/as, ao material da aula, ao/á profesor/a, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Segundo o establecido no Proxecto Educativo de Centro en referencia ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas:

A. Terán a consideración de actividades complementarias as organizadas durante o horario escolar polo Conservatorio, dacordo cos seus proxectos e programacións e que teñen un carácter diferenciado das actividades propiamente lectivas, polo momento, espacio ou recursos que utilizan.

Son actividades complementarias fixas as seguintes:

- Audicións
- Concertos trimestrais e finais
- Aqueloutras que así o determine o centro a traves dos órganos competentes.

B. Terán a consideración de actividades extraescolares as encamiñadas a potenciar a apertura do centro ó seu entorno e á procura da formación integral do alumnado. As actividades extraescolares realizaránse, sempre que sexa posible, fora do horario lectivo, terán carácter voluntario para o alumnado e buscarán a implicación activa de toda a comunidade educativa.

Son actividades extraescolares as seguintes:

- Os intercambios educativos/culturais con outros centros
- As viaxes, excursións ou saídas culturais
- Os cursos ou cursiños
- Aqueloutras que así o determine o centro a traves dos órganos competentes.

C. Poderanse organizar outras actividades no centro a proposta de calquera membro da comunidade educativa que sexan de interés tanto para o centro coma para os destinatarios aos que vai dirixida. En calquera caso as propostas doutras actividades deberán seguir os puntos enumerados anteriormente no apartado que corresponda.

O alumnado do centro terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende os distintos Departamentos, agás nas audicións, onde si deberán participar.

8.1. Actos institucionais

Dende hai xa varios cursos académicos temos xa institucionalizados unha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do alumnado do centro sería nos seguintes actos:

- Concerto de Santa Cecilia: Terá lugar ao redor do 22 de novembro de cada ano.
- Concerto de Nadal : a celebrar na dúas semanas anteriores ás vacacións de Nadal.
- Concerto das Letras Galegas: coincidindo coa celebración desta data no mes de maio de cada ano.
- Concerto Fin de Grao: a celebrar a finais do mes de maio de cada ano, en ocasións coincidindo co Concerto das Letras Galegas.
- Concerto de Fin de Curso: a celebrar antes da avaliación final do curso.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2. Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez propostos no departamento correspondente trasladaranse ao Claustro de profesores e Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que os diferentes departamentos teñan algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro para incluíla na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

8.3. Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, o centro organizará audicións públicas de alumnos/as que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso.

O centro organizará dous ou tres períodos de audicións anuais, nas que o alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu/súa profesor/a lle asigne, sexa en grupo ou como solista.

8.4. Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, ou ben polo Concello de Vilagarcía de Arousa a través dos distintos departamentos ou Concellerías. O profesorado poderá propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Guitarra dos graos elemental e profesional por cursos.

9.1. Curso: 1º de grao elemental

9.1.1. Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-pulso-mans-dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dedos dereitos sobre as cordas.
- Iniciar o coñecemento, coidado e mantemento do seu instrumento e das súas uñas.
- Iniciar o entrenamiento á afinación do instrumento.
- Interpretar un repertorio básico dunha dificultade acorde a este nivel.
- Dominar os exercicios de técnica propostos para este curso.

9.1.2. Contidos

- Correcta posición do instrumento e o corpo. Iniciación, desenvolvemento e consolidación da técnica mencionada nos obxectivos mediante a base teórica aportada polo/a profesor/a. Afinación do instrumento.
- Normas elementais do coidado do instrumento. Normas elementais do coidado das uñas.
- Repertorio básico. Lectura a vista. Desenvolvemento dos distintos tipos de memoria.
- Traballo da dinámica.
- Principios básicos de dicitación das dou mans.

9.1.3. Criterios de avaliación

- Ler textos sinxelos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Interpretar as pezas propostas polo profesore, das delas como mínimo de memoria. Polo menos unha peza debe estar entre as indicadas no apartado 2) do repertorio orientador ou ser dun nivel similar.
- Amosar nas pezas estudias a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Realizar os exercicios técnicos propostos polo/a profesor/a.
- Participar nas dúas audicións programadas no curso. En cada unha destas audicións interpretarán dos pezas, unha delas como mínimo de memoria.
- Asistir a audicións ou concertos durante el curso. Os/as alumnos/as maiores de 13 anos deberán asistir as audicións ou concertos que se organicen durante o curso.

9.1.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo)
- Traballo técnico adecuado
- Continuidade na interpretación da obra
- Evidencia dunha cuidadosa preparación

9.1.4. Recursos didácticos

Repertorio orientador

- J. M. CORTÉS AIRES: “Cadernos didácticos para guitarra. preparatorio”
- MARIA LINNEMANN: Pezas sinxelas
- ANTONIO MURO: “ Basic pieces” vol.1
- RUGGERO CHIESA “Método”
- D. AGUADO "Método de guitarra" 1ª parte nº 1 ao 3 (Ou.M.E.).
- F. CARULLI: "Studi per" chitarra nº 1 a 6 (Suvini-Zerboni)
- F. SOR: Estudos op. 60
- L BROUWER: “Estudos sinxelos” nº 1 a 5.
- M GIULIANI: “A Bolboreta” Op. 30

9.2. Curso: 2º de grao elemental

9.2.1. Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-pulso-mans-dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dedos dereitos sobre as cordas.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber empregalo, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.
- Interpretar un repertorio básico, integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.
- Amosar una autonomía cada vez maior á resolución de problemas técnicos.
- Dominar os exercicios de técnica propostos para este curso.

9.2.2. Contidos

- Posición do instrumento e o corpo.
- Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución guitarrística, e da súa adecuada coordinación.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e da sincronización entre ambas.
- Coidado de uñas e control do son.
- Desenvolvemento da distancia entre os dedos da man esquerda.
- Afinación das cordas.
- Repertorio básico.
- Lectura a vista.
- Inicio ao desenvolvemento dos diferentes tipos de memoria.

9.2.3. Criterios de avaliación

- Interpretar polo menos oito pezas de nivel apropiado ao curso, tres delas de memoria, empregando a medida e afinación adecuados ao seu contido.
- Amosar un control progresivo do son a través do uso e coidado elemental das uñas.
- Realizar os exercicios de técnica propostos durante o curso
- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Amosar nas pezas estudadas a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Participar nas dúas audicións programadas no curso. En cada unha destas audicións interpretarán dos pezas, unha delas como mínimo de memoria.
- Asistir a audicións ou concertos durante el curso. Os/as alumnos/as maiores de 13 anos deberán asistir as audicións ou concertos que se organicen durante o curso.

9.2.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo)
- Traballo técnico adecuado
- Continuidade na interpretación da obra
- Evidencia dunha cuidadosa preparación

9.2.4. Recursos didácticos

Repertorio orientador

- F. CARULLI: "Studi per Chitarra"
- F. SOR: "12 Estudos" Op. 60

- LEO BROUWER: Estudos sinxelos, 1ª serie
- D. AGUADO "MÉTODO DE GUITARRA" 1ª parte nº 1 ao 3 (Ou.M.E.).
- BRYAN LESTER - Cadernos de exercicios
- M GIULIANI: "A Bolboreta" Op. 30

9.3. Curso: 3º de grao elemental

9.3.1. Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-pulso-mans-dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dedos dereitos sobre as cordas.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber empregalo, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.
- Interpretar un repertorio básico, integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.
- Amosar una autonomía cada vez maior á resolución de problemas técnicos.
- Dominar os exercicios de técnica propostos para este curso.

9.3.2. Contidos

- Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución guitarrística, e da súa adecuada coordinación.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e da sincronización entre ambas.
- Coidado de uñas e control do son.
- Aprendizaxe das formas de ataque na man dereita, para conseguir progresivamente unha calidade sonora adecuada e realizar planos simultáneos.
- Emprego das posibilidades tímbricas do instrumento.
- Coñecementos básicos dos distintos recursos da guitarra.
- Desenvolvemento da distancia entre os dedos da man esquerda.
- Afinación das cordas. Selección progresiva en canto ao grado de dificultade de exercicios, estudos e obras do repertorio guitarrístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Lectura a vista.
- Audiciones de grandes intérpretes.

- Adquisición de hábitos de estudo correctos.
- Traballo da dinámica e a agónica.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc..) para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como factor fundamental para a obtención da calidade sonora.

9.3.3. Criterios de avaliación

- Interpretar polo menos oito pezas, tres delas de memoria, propostas polo/a/a profesor/a segundo as necesidades de cada alumno/a entre as do repertorio orientador, de acordo cos criterios do estilo correspondente, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido.
- Amosar un control progresivo do son a través do uso e coidado elemental das uñas.
- Realizar os exercicios de técnica propostos durante o curso
- Lectura a primeira vista de textos con fluidez e comprensión.
- Amosar nas pezas estudadas a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- interpretarán dos pezas do trimestre en curso, unha delas como mínimo de memoria, con seguridade e control da situación.
- Participar nas dúas audicións programadas no curso. En cada unha destas audicións interpretarán dos pezas, unha delas como mínimo de memoria.
- Asistir a audicións ou concertos durante el curso. Os/As alumnos/as maiores de 13 anos deberán asistir as audicións ou concertos que se organicen durante o curso.

9.3.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo)
- Traballo técnico adecuado
- Continuidade na interpretación da obra
- Evidencia dunha cuidadosa preparación

9.3.4. Recursos didácticos

Repertorio orientador

- BRYAN LESTER - Cadernos de exercicios
- F. SOR - Estudos Op.60
- L BROUWER - Estudos sinxelos, 1ª serie, 2ª serie
- F. CARULLI: "Studi per Chitarra"

- ROWLEY: "Preludios e fugas miniatura".
- S. DODGSON - H. QUINE: "Doce estudos preparatorios"
- M. CARCASSI: "25 Estudos melódicos progresivos" op. 60
- M. CARCASSI: "Seis caprichos" Op. 26

9.4. Curso: 4º de grao elemental

9.4.1. Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo respecto do instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-pulso-mans-dedos esquerdos sobre o diapasón, e dos dedos dereitos sobre as cordas.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber empregalo, dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como na de conxunto.
- Interpretar un repertorio básico, integrado por obras de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade acorde a este nivel.
- Amosar una autonomía cada vez maior á resolución de problemas técnicos
- Dominar os exercicios de técnica propostos para este curso.

9.4.2. Contidos

- Percepción e desenvolvemento das funcións motoras que interveñen na execución guitarrística, e da súa adecuada coordinación.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e da sincronización entre ambas.
- Coidado de uñas e control do son.
- Aprendizaxe das formas de ataque na man dereita, para conseguir progresivamente unha calidade sonora adecuada e realizar planos simultáneos.
- Emprego das posibilidades tímbricas do instrumento.
- Coñecementos básicos dos distintos recursos da guitarra.
- Desenvolvemento da distancia entre os dedos da man esquerda.
- Afinación das cordas.
- Selección progresiva en canto ao grado de dificultade de exercicios, estudos e obras do repertorio guitarrístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Lectura a vista.

- Audiciones de grandes intérpretes.
- Adquisición de hábitos de estudo correctos.
- Traballo da dinámica e a agónica.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc..) para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como factor fundamental para a obtención da calidade sonora.

9.4.3. Criterios de avaliación

- Interpretar polo menos seis pezas, tres delas de memoria, propostas polo/a profesor/a segundo as necesidades de cada alumno/a entre as do repertorio orientador, cos criterios do estilo correspondente e empregando a medida, a afinación, a dinámica, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido.
- Realización dos exercicios de técnica propostos durante o curso.
- Ler textos a primeira vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao primeiro nivel de “Sight Reading For The Classical Guitar” de Robert Benedict (Royal Conservatory of Music, University of Toronto).
- Amosar nas pezas estudadas a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Interpretación en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel.
- Describir con posterioridad a unha audición os trazos característicos das obras escoitadas.
- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos ou das voces.
- Participar nas dúas audicións programadas no curso. En cada unha destas audicións interpretarán dos pezas, unha delas como mínimo de memoria.
- Asistir a audicións ou concertos durante el curso. Os/As alumnos/as maiores de 13 anos deberán asistir as audicións ou concertos que se organicen durante o curso.

9.4.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade xeral na lectura (notas e ritmo)
- Traballo técnico adecuado
- Continuidade na interpretación da obra
- Evidencia dunha cuidadosa preparación

9.4.4. Recursos didácticos

Repertorio orientador

- B. LESTER: Cadernos de exercicios
- F. SOR : Estudos op.60
- L. BROUWER: Estudos sinxelos, 2ª e 3ª Series
- F. CARULLI: Studi per" chitarra nº 29 e 30 (Subini-Zerboni)
- ROWLEY: "Preludios e fugas miniatura".
- S. DODGSON-H. QUINE : "Doce estudos preparatorios"
- M. CARCASSI: "25 Estudos melódicos progresivos" Op. 60, "Seis caprichos" Op. 26
- N. COSTE: Estudos Op. 38
- J. S BACH: Minueto en Sol M
- M. M. PONCE: Preludio Nº 6
- J. ABSIL: "Preludio e Barcarola"
- F. TÁRREGA: "Bágoa"
- GASPAR SANZ: "Españoletas"
- F. POULENC: "Sarabande"
- F. SOR: "Minuetos"· "Andantinos" etc.

9.5. Curso: 1º de grao profesional

9.5.1. Obxectivos

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.5.2.Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa condución das distintas voces.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes.

9.5.3.Criterios de avaliación

- Interpretar oito pezas de polo menos tres apartados distintos, como mínimo tres delas de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao segundo nivel de “Sight Reading For The Classical Guitar” de Robert Benedict (Royal Conservatory of Music, University of Toronto).
- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.

- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras en grupo.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.5.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado
- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.5.4. Recursos didácticos

Repertorio Orientador

Renacemento

- L. MILÁN: Pavananas, Fantasías
- L. NARVÁEZ: "Canción do Emperador"
- MUDARRA: "Fantasías"

Barroco

- G. SANZ: Danzas
- BRESCIANELLO: Partitas (ed. Zerboni)
- Tempos ou danzas de J. S. BACH ou S. L. WEISS
- S. MURCIA: "Preludio e Allegro"

Clásico-romántico

- N. COSTE: "Estudios" OP. 38
- M. CARCASSI: "25 estudos melódicos progresivos"
- M. GIULIANI: "Preludios" op. 83, "Sonatina" op. 71 nº 1 "Giulianate" op. 148: l'armonia, l'amoroso· F. SOR: "30 estudos" "Minueto" op. 11 nº 5 "Vals" op. 17 nº 4 "L'es adieux" op. 21 "Andantino" op. 2 nº 3· "Andantinos", "Rondós", etc. de Sor, Giuliani ou outros autores deste período.

Moderno

- B. LESTER: Cadernos de exercicios
- L. BROUWER: "Estudos sinxelos" 3ª e 4ª series
- M. CASTELNUOVO-TEDESCO: "Appunti" op. 210 vol. 1 nº 7 e 11 (ed. Suvini-Zerboni)
- P. LERICH: "Château de sabre"
- M. M. PONCE: "Preludios"
- H. VILA-LOBOS: "Preludios", Mazurka-Chôro da Suite popular brasileira.
- M. LLOBET: "Canciões populares catalás"
- F. MORENO TORROBA: "Burgalesa", "Castelos de España"
- J. RODRIGO: "Por camiños de Santiago"
- E. SAINZ DA MAZA: "Habanera"
- F. MOMPOU: Canción, Berce- da Suite Compostelana
- D. BODGANOVICH: "Sharon song's dance"
- RUIZ PIPÓ: "Homenaxe a Antonio de Cabezón"

Libros de consulta:

- "Pumping nylon" Bryan Lester.
- "Método" Fernando Sor.
- "La Obra para Laúd de Bach" Eduardo Fernández.
- "Adiestramiento técnico para guitarristas" Ricardo Barceló.
- "Entorno a la guitarra" José Ramirez III.

9.6. Curso: 2º de grao profesional

9.6.1. Obxectivos

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.

- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.6.2.Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa condución das distintas voces.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.
- Audiciones comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.

9.6.3.Criterios de avaliación

- Interpretar oito pezas de polo menos tres apartados distintos, como mínimo dous delas de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.

- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao terceiro nivel de "Sight Reading For The Classical Guitar" de Robert Benedict (Royal Conservatory of Music, University of Toronto).
- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.
- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras en grupo.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.6.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado
- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.6.4. Recursos didácticos

Repertorio Orientador

Renacemento

- L. MILÁN: Pavanas, Fantasías
- L. NARVÁEZ: "Canción do Emperador"
- MUDARRA: "Fantasías"

Barroco

- G. SANZ: Danzas

- BRESCIANELLO: Partitas (ed. Zerboni)
- Tempos ou danzas de J. S. BACH ou S. L. WEISS
- S. MURCIA: "Preludio e allegro"

Clásico-romántico

- N. COSTE: "Estudos" OP. 38
- M. CARCASSI: "25 estudos melódicos progresivos"
- M. GIULIANI: "Preludios" op. 83, "Sonatina" op. 71 nº 1 "Giulianate" op.148: l'armonia, l'amoroso· F. SOR: "30 estudos" "Minueto" op. 11 nº 5 "Vals" op. 17 nº 4 "Lles adieux" op. 21 "Andantino" op. 2 nº 3· Andantinos", "Rondós", etc. de Sor, Giuliani ou outros autores deste período.

Moderno

- B. LESTER: Cadernos de exercicios
- L. BROUWER: "Estudos sinxelos" 3ª e 4ª series
- M. CASTELNUOVO-TEDESCO: "Appunti" op. 210 vol. 1 nº 7 e 11 (ed. Suvini-Zerboni)
- P. LERICH : "Château de sabre"
- M. M. PONCE: "Preludios"
- H. VILA-LOBOS: "Preludios", Mazurka-Chôro da Suite popular brasileira.
- M. LLOBET: "Cancións populares catalás"
- F. MORENO TORROBA: "Burgalesa". "Castelos de España"
- J. RODRIGO: "Por camiños de Santiago"
- E. SAINZ DA MAZA: "Habanera"
- F. MOMPOU: Canción, Berce da Suite Compostelana
- D. BODGANOVICH: "Sharon song's dance"
- RUIZ PIPÓ: "Homenaxe a Antonio de cabezón"

Libros de consulta:

- "Pumping nylon" Bryan Lester.
- "Método" Fernando Sor.
- "La Obra para Laúd de Bach" Eduardo Fernández.
- "Adiestramiento técnico para guitarristas" Ricardo Barceló.
- "Entorno a la guitarra" José Ramirez III.

9.7. Curso: 3º de grao profesional

9.7.1. Obxectivos

- Contribuír a desenvolver nos/as alumnos/as as capacidades seguintes:
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.7.2. Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicos en relación coa condución das distintas voces.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos. O fraseo e o seu adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.

- Audiciones comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Aplicación das regras de ornamentar ao repertorio da guitarra de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos.
- Utilización dos efectos característicos do instrumento (timbres, rasgueos, percusión, etc.). harmónicos octavados.
- Iniciación á interpretación de música contemporánea e ao coñecemento dos seus grafías e efectos.

9.7.3.Criterios de avaliación

- Interpretar oito pezas de polo menos tres apartados distintos, tres delas como mínimo de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao cuarto nivel de “Sight Reading For The Classical Guitar” de Robert Benedict (Royal Conservatory of Music, University of Toronto).
- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.
- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos como solista e en grupo
- Amosar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.7.3.1.Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado

- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.7.4. Recursos didácticos

Repertorio orientador

Renacemento

- Obras de Vihuelistas, Laudístas e Guitarristas dos séculos XVI e XVII, tanto de autores españois como estranxeiros e de dificultades propias deste curso.

Barroco

- Preludios e danzas de S. L. WEISS, VISEÉ, MURCIA, J. S. BACH ...
- Partitas de BRESCIANELLO.

Clásico-romántico

- N. COSTE: "Estudios" OP 38
- F. SOR: "30 Estudios"
- Sonatas de SOR, GIULIANI, DIABELLI, Etc...
- ALARD-TÁRREGA: "Estudio brillante"
- F. TÁRREGA: "Trémolos"
- A. FOSSA: "Recordo"

Moderno

- S. DODGSON-H. QUINE: "Estudios"
- L. BROUWER: "Estudios Simples" Serie 4, Danza Característica, "Preludio"
- A. CARLEVARO: "Preludios Americanos"
- M. M. PONCE: Danzas da "Suite en estilo antigo" "Suite ao xeito de Weiss" "Preludio e Balletto" "Vals"
- A. TANSMAN: "Barcarola" da "Cavatina"
- H. VILA-LOBOS: Danzas da "Suite popular brasileira"
- F. MORENO TORROBA: "Madroños", Pezas características, Serenata Burlesca
- J. RODRIGO: "Nos Trigales"
- J. L. GARCÍA CRESPO: "Norteña"
- F. MOMPOU: "Canción", "Recitativo" da "Suite Compostelana"

- E. SAINZ DA MAZA: "Habanera", "Campás do Alba"

Libros de consulta:

- “Pumping nylon” Bryan Lester.
- “Método” Fernando Sor.
- “La Obra para Laúd de Bach” Eduardo Fernández.
- “Adiestramiento técnico para guitarristas” Ricardo Barceló.
- “Entorno a la guitarra” José Ramirez III.

9.8. Curso: 4º de grao profesional

9.8.1. Obxectivos

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.8.2. Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa conducción das distintas voces.

- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos. O fraseo e o seu adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.
- Audiciones comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Aplicación das regras de ornamentar ao repertorio da guitarra de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos.
- utilización dos efectos característicos do instrumento (timbres, rasgueos, percusión, etc.). harmónicos octavados.
- Iniciación á interpretación de música contemporánea e ao coñecemento dos seus grafías e efectos.

9.8.3. Criterios de avaliación

- Interpretar oito pezas de polo menos tres apartados distintos, tres delas como mínimo de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.
- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao quinto nivel de “Sight Reading For The Classical Guitar” de Robert Benedict (Royal Conservatory of Music, University of Toronto).
- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.
- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos en grupo.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio.

- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.8.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado
- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.8.4. Recursos didácticos

Repertorio Orientador

Renacemento

- Obras de Vihuelistas, Laudistas e Guitarristas dos séculos XVI e XVII, tanto de autores españois como estranxeiros e de dificultades propias deste curso.

Barroco

- Preludios e danzas de S. L. WEISS, VISEÉ, MURCIA, J. S. BACH ...
- Partitas de BRESCIANELLO.

Clásico-romántico

- N. COSTE: "Estudios" OP 38
- F. SOR: "30 Estudios"
- Sonatas de SOR, GIULIANI, DIABELLI, Etc...
- ALARD-TÁRREGA: "Estudio brillante"
- F. TÁRREGA: "Trémolos"
- A. FOSSA: "Recordo"

Moderno

- S. DODGSON-H. QUINE: "Estudios"
- L. BROUWER: "Estudios Simples" Serie 4, Danza Característica, "Preludio"

- A. CARLEVARO: "Preludios Americanos"
- M. M. PONCE: Danzas da "Suite en estilo antigo" "Suite ao xeito de Weiss" "Preludio e Balletto" "Vals"
- A. TANSMAN: "Barcarola" da "Cavatina"
- H. VILA-LOBOS: Danzas da "Suite Popular Brasileira"
- F. MORENO TORROBA: "Madrinhos", Pezas Características, Serenata Burlesca
- J. RODRIGO: "Nos Trigales"
- J. L. GARCÍA CRESPO: "Norteña"
- F. MOMPOU: "Canción", "Recitativo" da "Suite Compostelana"
- E. SAINZ DA MAZA: "Habanera", "Campás do Alba"

Libros de consulta:

- "Pumping nylon" Bryan Lester.
- "Método" Fernando Sor.
- "La Obra para Laúd de Bach" Eduardo Fernández.
- "Adiestramiento técnico para guitarristas" Ricardo Barceló.
- "Entorno a la guitarra" José Ramirez III.

9.9. Curso: 5º de grao profesional

9.9.1. Obxectivos

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento

- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.9.2.Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa condución das distintas voces.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos. O fraseo e o seu adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.
- Audiciones comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Aplicación das regras de ornamentar ao repertorio da guitarra de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos.
- Utilización dos efectos característicos do instrumento (timbres, rasgueos, percusión, etc.). harmónicos octavados.
- Iniciación á interpretación de música contemporánea e ao coñecemento dos seus grafías e efectos.

9.9.3.Criterios de avaliación

- Interpretar oito pezas de polo menos tres apartados distintos, tres delas como mínimo de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Debe incluírse polo menos unha peza que conteña trémolo.
- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes ao repertorio orientador de cuarto do grao elemental.

- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.
- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos en grupo.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.9.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado
- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.9.4. Recursos didácticos

Repertorio Orientador

Renacentista ou barroco

- A MUDARRA: “Fantasía que contrahace a arpa de Ludovico”.
- S. L. WEISS: Pasacalle
- Danzas de suites de J. S. BACH, S. L. WEISS, J. A. LOGY, D. KELLNER, ou outros autores.

Clásico ou romántico

- M. GIULIANI: “Variacións sobre a Folía de España”

- F. SOR: "Variacións sobre a Folia"
- F. TÁRREGA: "Recordos da Alhambra"

Moderno

- L. BROUWER: "Fuga", "Preludios epigramáticos"
- M. CASTELNUOVO-TEDESCO: "Tonadilla"
- H. VILA-LOBOS: Estudio nº 1

Españolas

- V. ASENCIO: "Suite mística"
- F. MORENO TORROBA: "Nocturno"
- J. RODRIGO: "Nos Trigales"
- R. SAINZ DA MAZA: "Rondeña"
- M. DE FALLA: "Homenaxe a Debussy"

Libros de consulta:

- "Pumping nylon" Bryan Lester.
- "Método" Fernando Sor.
- "La Obra para Laúd de Bach" Eduardo Fernández.
- "Adiestramiento técnico para guitarristas" Ricardo Barceló.
- "Entorno a la guitarra" José Ramirez III.

9.10. Curso: 6º de grao profesional

9.10.1. Obxectivos

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: Dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vigentes en distintos periodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.

- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das diversas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

9.10.2.Contidos

- Técnica proposta.
- Perfeccionamento de toda a gama de articulacións, modos de ataque e timbres.
- Afondar no estudo da dixitación e a súa problemática: dixitación de obras ou pasaxes polifónicas en relación coa condución das distintas voces.
- A dinámica e a súa precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refire, e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. Ampliación dos coñecementos sobre as estruturas musicais, fraseo, ornamentación, articulación e tempo e a súa adecuación aos diferentes estilos. O fraseo e o seu adecuación aos diferentes estilos.
- Estudo dun repertorio de obras de diferentes épocas e estilos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Práctica de conxunto.
- Audiciones comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Aplicación das regras de ornamentar ao repertorio da guitarra de acordo coas esixencias das distintas épocas e estilos.
- Utilización dos efectos característicos do instrumento (timbres, rasgueos, percusión, etc.). harmónicos octavados.
- Iniciación á interpretación de música contemporánea e ao coñecemento dos seus grafías e efectos.

9.10.3.Criterios de avaliación

- Interpretar sete pezas de polo menos tres apartados distintos, tres delas como mínimo de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular, relaxación e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Debe incluírse polo menos unha FUGA de J. S Bach e unha peza que conteña trémolo.

- Tocar exercicios de lectura a vista, con fluidez e comprensión, de dificultades equivalentes a repertorio orientador de primeiro do grao medio.
- Demostrar un control progresivo do instrumento, do son e dos distintos aspectos técnicos a través dos exercicios de técnica propostos.
- Demostrar capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento.
- Demostrar sensibilidade auditiva na afinación e no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos en grupo.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical.
- Participar nas probas de técnica e lectura trimestrais e polo menos nas audicións que se organicen e presentar un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Nas audicións obrigatorias interpretarán as obras que indique profesor/a, unha delas como mínimo de memoria. Nas probas realizarán exercicios similares aos traballados durante o trimestre.

9.10.3.1. Mínimos esixibles

- Seguridade global dentro dun tempo adecuado e ben mantido
- Traballo técnico adecuado
- Limitación no uso de recursos musicais
- Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptables
- Evidencia dunha cuidada preparación

9.10.4. Recursos didácticos

Repertorio Orientador

Renacentista ou barroco:

- J DOWLAND: Fantasías
- J S BACH: Fugas

Clásico ou romántico

- F. SOR: “Variacións sobre a Flauta Máxica”
- M. GIULIANI: Variacións sobre un tema de Händel 107”

- A BARRIOS: “A Catedral”. “O último trémolo”

Moderno

- L. BROUWER: “Eloxio da Danza”, “Tres apuntes”
- R. BENNET: “Impromptus”
- L. BERKELEY: “Tema e variacións”
- M. M. PONCE: “Variacións sobre un tema de Cabezón”

Españolas

- R. SAINZ DA MAZA: “Homenaxe a Toulouse-Lautrec”. “Campás do alba”
- A. RUIZ PIPÓ: “Canción e danza nº 1”
- J. TURINA: “Fandanguillo”. “Ráfaga”

Libros de consulta:

- “Pumping nylon” Bryan Lester.
- “Método” Fernando Sor.
- “La Obra para Laúd de Bach” Eduardo Fernández.
- “Adiestramiento técnico para guitarristas” Ricardo Barceló.
- “Entorno a la guitarra” José Ramirez III.

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento da materia para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos expostos e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12.ANEXOS

12.1.Probas de acceso 1º de grao profesional

12.1.1.Normativa Xeral

*(Extracto do Decreto 203/2007, do 27 de setembro. DOG do 31 de outubro de 2007):
Artigo 11º.- Acceso ó primeiro curso de Grao Profesional.*

Para acceder ó primeiro curso das ensinanzas profesionais de música cumprirá superar unha proba específica de acceso. Mediante esta proba valorarase a madurez, as aptitudes e os coñecementos para cursar con aproveitamento as ensinanzas profesionais, de acordo cos obxectivos establecidos neste decreto.

A Consellería de Educación e Ordenación Universitaria regulará o procedemento de acceso ó primeiro curso, que se axustará o disposto nos puntos seguintes.

Para todas as especialidades, agás para a de canto, a devandita proba consistirá en:

- Interpretación, no instrumento da especialidade que opte, de tres obras pertencentes a distintos estilos, das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá unha cualificación mínima de cinco puntos para o superar.
- Exercicio para avaliar a capacidade auditiva do alumnado e os seus coñecementos teóricos e prácticos da linguaxe musical. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos e cumprirá unha cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

A puntuación definitiva da proba citada nos puntos anteriores será a media ponderada da cualificación obtida en ambos exercicios. Para estes efectos ponderarase o primeiro deles nun 70% e o segundo nun 30%.

A superación da proba de acceso faculta exclusivamente para se matricular no curso académico en que fose convocada.

(Extracto da Orde do 28 de xullo de 2008, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música):

Capítulo II. Artigo 5º. (...)O número máximo de probas de acceso a grao profesional que poderá realizar cada aspirante é de catro: dúas convocatorias ó primeiro curso e outras dúas convocatorias a calquera outro curso que non sexa o primeiro. Para estes efectos, non se computarán as probas nas que se obtivera a puntuación mínima establecida para o acceso.

Capítulo III. Artigo 9º. Os/As aspirantes deberán presentarse para a realización de cada exercicio provistos do DNI ou documento fidedigno acreditativo da súa identidade e do xustificante da matrícula, así como das partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal. No caso de que a proba de acceso requira da participación dalgún

tipo de acompañamento musical, ben sexa pianístico ou para música de cámara, este correrá a cargo do/a aspirante á praza.

Capítulo III. Artigo 10º. Os/As aspirantes serán convocados para a proba nun único chamamento, e excluírase del quen non compareza. Non obstante poderanse considerar os casos de forma maior, debidamente xustificadas e apreciadas polo tribunal, para os efectos dun posterior chamamento. A non asistencia á proba suporá a perda da correspondente convocatoria.

12.1.2.Exame

Segundo o anteriormente exposto, o alumnado deberá interpretar tres obras de diferentes estilos e alomenos unha delas de memoria, escollidas do repertorio orientador do cuarto curso do grao elemental. Os contidos específicos desta proba serán os correspondentes ao cuarto curso do grao elemental recollidos nesta programación.

12.1.3.Criterios de avaliación

- Interpretar as obras con adecuación estilística, respetando o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Valoración da comprensión global das obras interpretadas e a capacidade de concentración na execución.
- Xulgarase a fidelidade ás indicacións da obra: Tempo, fraseo, dinámica,...
- Amosar un grao axeitado de corrección técnica nas obras interpretadas, así coma unha postura corporal correcta e relaxada no instrumento.
- Amosar un grao de sensibilidade, expresividade e imaxinación na interpretación do repertorio.

Nota:

O/A aspirante deberá entregar ao tribunal unha lista e copia das obras que vai interpretar.

12.1.4.Repertorio Orientador

- B. LESTER : Cadernos de exercicios
- F. SOR : Estudos op.60
- L. BROUWER: Estudos sinxelos, 2ª e 3ª Series
- F. CARULLI: Studi per" chitarra nº 29 e 30 (Subini-Zerboni)
- ROWLEY: Preludios e fugas miniatura".
- S. DODGSON-H. QUINE : "Doce estudos preparatorios"
- M. CARCASSI : "25 Estudos melódicos progresivos" Op. 60 "Seis caprichos" Op. 26

- N. COSTE: Estudios Op. 38
- J. S BACH: Minueto en Sol M
- M. M. PONCE: Preludio Nº 6
- J. ABSIL: "Preludio e Barcarola"
- F. TÁRREGA: "Bágoa"
- GASPAR SANZ: "Españoletas"
- F. POULENC: "Sarabande"
- F. SOR : "Minuetos"· "Andantinos" etc.

12.2. Probas de acceso a outros cursos do grao elemental (2º, 3º e 4º cursos)

12.2.1. Normativa Xeral

(Extracto do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música)

Artigo 8º.- Acceso a outros cursos

a) Poderase acceder a calquera outro curso do grao elemental sen ter superado os anteriores, sempre que se supere a correspondente proba.

En calquera caso, o acceso a outro curso do grao elemental estará supeditado á existencia de prazas vacantes na especialidade solicitada.

b) Estas probas avaliarán, ademais das aptitudes e da idade idónea, a capacidade e os coñecementos dos alumnos e das alumnas para continuar os estudos nas especialidades instrumentais para as que se solicite a praza.

c) En todo caso, para o acceso aos cursos do grao elemental a idade mínima de acceso será de oito anos e a máxima de catorce anos, cumpridos ou por cumprir dentro do ano natural.

(Extracto da circular 4/2008 pola que se regulan as probas de acceso ao grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música)

5. En todas as especialidades as probas constarán de dous exercicios, que terán carácter eliminatorio e consistirán en:

a) Interpretación, no instrumento da especialidade á que se opte, de dúas

obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal.

b) Exercicio teórico-práctico para avaliar a capacidade auditiva e vocal, así como os coñecementos de linguaxe musical.

8. No desenvolvemento das probas, o exercicio de interpretación instrumental farase en primeiro lugar. Cada un dos exercicios puntuarase de 1 a 10 puntos. Necesitarase un mínimo de 5 puntos en cada un deles para considerar a cualificación como positiva. Unha vez superados os dous exercicios, procederase ao cálculo da media ponderada, que se axustará ás seguintes porcentaxes:

a) Interpretación instrumental: 60 %.

b) Exercicio auditivo, vocal e de linguaxe musical: 40%.

11. Para concorrer ás probas de acceso, naquelas obras que así o requiran, os/as aspirantes deberán aportar os seus músicos acompañantes.

12. Os/As aspirantes presentaranse ás probas con partituras orixinais, non aceptándose fotocopias das mesmas para o exame.

12.2.2.Exame

Os/As alumnos/as deberán interpretar dúas obras de diferentes estilos e alomenos unha delas de memoria, presentando unha copia das mesmas para o tribunal, escollidas do repertorio orientador (anexo 1), ou outras obras de dificultade similar. Os contidos específicos desta proba serán os do mesmo curso desta programación.

12.2.3.Criterios de avaliación

- Coñecer perfectamente as obras a interpretar: autor e título da obra.
- Amosar unha lectura clara da partitura, empregando a medida e a articulación axeitadas.
- Interpretar de memoria, con seguridade e control da situación.
- Amosar unha corrección técnica básica: posición axeitada, relaxación corporal e naturalidade de movementos.
- Amosar capacidade de diferenciación sonora na execución de matices básicos.

12.2.4.Repertorio orientador

O repertorio orientador do curso ao que se desexe acceder será o correspondente ao curso inmediatamente anterior que figura nesta programación.

12.3. Probas de acceso a outros cursos do grao profesional (2º, 3º, 4º, 5º e 6º cursos)

12.3.1. Normativa Xeral

(Extracto do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música)

Artigo 12º.- Acceso a outros cursos

Poderase acceder a calquera outro curso das ensinanzas profesionais sen ter cursado os anteriores sempre que, a través dunha proba, a persoa aspirante demostre posuír os coñecementos necesarios para cursar con aproveitamento as ensinanzas correspondentes.

A Consellería de Educación e Ordenación Universitaria deberá regular o procedemento de acceso a calquera outro curso, que se axustará ao disposto nos puntos seguintes.

Esta proba constará de dous exercicios:

1. Interpretación, no instrumento, de tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ao curso inmediatamente anterior ao que se opte, e das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá una cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

2. Exercicio teórico-práctico para valorar os coñecementos das materias dos cursos anteriores a que se opte. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá una cualificación mínima de cinco puntos para o superar.

A puntuación definitiva da proba citada nos puntos anteriores será a media ponderada da cualificación obtida en ambos os exercicios. Para estes efectos ponderarase o primeiro deles nun 70 por cento, e o segundo nun 30 por cento.

A superación da proba de acceso faculta exclusivamente para se matricular no curso académico en que fose convocada.

(Extracto da Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música)

Capítulo III. PROBAS DE ACCESO

Artigo 9º.-

Os/As aspirantes deberán presentarse para a realización de cada exercicio provistos do DNI ou documento fidedigno acreditativo da súa identidade e do xustificante da matrícula, así como das partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal. No

caso de que a proba de acceso requira da participación dalgún tipo de acompañamento musical, ben sexa pianístico ou para música de cámara, este correrá a cargo do/a aspirante á praza.

12.3.2.Exame

Segundo o anteriormente exposto, o alumnado deberá interpretar tres obras de diferentes estilos e alomenos unha delas de memoria, escollidas do repertorio orientador do curso inmediatamente anterior ó que se desexe acceder. Os contidos específicos desta proba serán os correspondentes ao dito curso e recollidos nesta programación.

12.3.3.Criterios de avaliación

- Interpretar as obras con adecuación estilística, respetando o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Valoración da comprensión global das obras interpretadas e a capacidade de concentración na execución.
- Xulgarase a fidelidade ás indicacións da obra: Tempo, fraseo, dinámica,...
- Amosar un grao axeitado de corrección técnica nas obras interpretadas, así coma unha postura corporal correcta e relaxada no instrumento.
- Amosar un grao de sensibilidade, expresividade e imaxinación na interpretación do repertorio.

Nota:

O/A aspirante deberá entregar ao tribunal unha lista e copia das obras que vai interpretar.

12.3.4.Repertorio orientador

O repertorio orientador do curso ao que se desexe acceder será o correspondente ao curso inmediatamente anterior que figura nesta programación

12.4. Premios Fin de Grao

Segundo consta na lexislación vixente, os departamentos didácticos establecerán os criterios valorativos para a obtención do premio de fin de grao profesional.

12.4.1. Contidos da proba

- Presentación por parte dos/as aspirantes dun programa cunha duración comprendida entre os 20 e os 40 minutos, sendo 20 minutos a duración mínima para a proba.
- Inclusión dunha serie de obras que representen, cando menos, tres estilos diferentes, quedando excluídos desta particularidade os instrumentos nos que non sexa posible.
- Interpretación de memoria dunha das obras presentadas.

12.4.2. Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Presentar un programa coherente en relación aos contidos expostos.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.

12.5. Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20 %	
Adecuación á partitura	20 %	
Calidade do son e/ou afinación	20 %	
Interpretación	25 %	
Actitude	15 %	